

Zakaz dyskryminacji przy realizacji przez osoby wewnętrznie przesiedlone ich praw i wolności na Ukrainie

Prohibition of discrimination of the internally displaced persons in Ukraine in realization of their rights and freedoms

Kateryna Krakhmalova

Wyrazy kluczowe:

osoby wewnętrznie przesiedlone na Ukrainie, zakaz dyskryminacji, status administracyjno-prawny osób wewnętrznie przesiedlonych.

Key words:

internally displaced persons in Ukraine, prohibition of discrimination, administrative-legal status of the internally displaced persons.

Faktyczne przyłączenie przez Federację Rosyjską Autonomicznej Republiki Krymu, którego datą rozpoczęcia, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa Ukrainy jest 20 lutego 2014 roku¹,² oraz początek operacji antyterrorystycznej na wschodzie Ukrainy spowodowały bezprecedensowe, jak dotychczas, wewnętrzne przesiedlenie osób z terytoriów, objętych konfliktem, w bardziej bezpieczne regiony Ukrainy. Otóż, zgodnie z ostatnimi danymi oficjalnymi Ministerstwa Polityki Społecznej Ukrainy ilość osób wewnętrznie przesiedlonych na Ukrainie przekroczyła 1,7 miliona osób³.

Pomimo tego, że podstawowym ciężarem zapewnienia praw i wolności dla tych osób niewątpliwie zostało obarczone państwo ich obywatelstwa i/lub stałego zamieszkania, którym jest Ukraina, zagadnienie to wydaje się być bardziej złożone. Po pierwsze, istnieje bowiem jeszcze wymiar odpowiedzialności międzynarodowo-prawnej państwa agresora. Po drugie, zarówno problem przesiedlenia wewnętrznego, jak i powody, które go wywołały są ryzykiem dla całej wspólnoty światowej, w szczególności dla państw sąsiadujących z Ukrainą, ponieważ w przypadku braku możliwości ich rozwiązania wewnątrz kraju może to zmusić część osób wewnętrznie przesiedlonych przekroczyć granice państwa.

Status prawny osób wewnętrznie przesiedlonych na Ukrainie przeważnie jest obwarowany przepisami krajowego prawa administracyjnego. Przy tym status administracyjno-prawny osób wewnętrznie przesiedlonych na Ukrainie możemy zdefiniować jako (1) specjalny (2) status tymczasowy osób, określony w przepisach prawa administracyjnego, (3) składający się z systemu dodatkowych praw, obowiązków i gwarancji z tytułu okoliczności wymuszonego przesiedlenia wewnętrznego i potrzeb, gdzie zakres i właściwości realizacji tych praw, obowiązków i gwarancji są uzależnione od tego, czy jest dana osoba obywatelem, cudzoziemcem lub bezpaństwowcem.

Istotną rolę w zdefiniowaniu wspomnianego statusu administracyjno-prawnego przywiązuje się do gwarancji przestrzegania praw i wolności osób wewnętrznie przesiedlonych. Gwarancje te, przede wszystkim, obejmują zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność do osób wewnętrznie przesiedlonych (dalej zwane

¹ Zgodnie z artykułem 1 ustęp 2 Ustawy Ukrainy "O zapewnieniu praw i wolności obywateli i zasadach porządku prawnego na tymczasowo okupowanym terytorium Ukrainy" z dnia 15.04.2014 № 1207-VII [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>.

² Do tymczasowo okupowanego terytorium Ukrainy należy terytorium lądowe Autonomicznej Republiki Krymu i Miasta Sewastopola, ich wody śródlądowe, wewnętrzne wody morskie i terytorialny obszar morski, terytorium wyłącznej (morskiej) strefy ekonomicznej i szelfu kontynentalnego Ukrainy oraz przestrzeń powietrzna nad tymi obszarami zgodnie z artykułem 3 Ustawy Ukrainy "O zapewnieniu praw i wolności obywateli i zasadach porządku prawnego na tymczasowo okupowanym terytorium Ukrainy" z dnia 15.04.2014 № 1207-VII [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>. Ponadto, zgodnie z Uchwałą Rady Najwyższej Ukrainy "W sprawie uznania poszczególnych rejonów, miast, miasteczek i wsi w obwodach donieckim i ługańskim jako tymczasowo okupowanych terytoriów" z dnia 17.03.2015 № 254-VIII [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254-19>, są czasowo okupowanymi terytoriami te rejony, miasta, miasteczka i wsie.

³ Według oficjalnych informacji Ministerstwa Polityki Społecznej Ukrainy z dnia 21 marca 2016 roku [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=187230&cat_id=107177.

OWP). Właśnie zakaz dyskryminacji osób wewnątrznie przesiedlonych na Ukrainie w trakcie realizacji przez nich praw i wolności, jego wymiar praktyczny i teoretyczny, szczegóły umocowania i osobliwości egzekwowania są przedmiotem niniejszego badania.

Zasady konstytucyjne polityki państwowej w zakresie zakazu dyskryminacji znalazły swoje odzwierciedlenie w artykule 24 Konstytucji Ukrainy, wyszczególnione są w szeregu traktatów międzynarodowych, które Ukraina podpisała, ratyfikowała i podjęła się obowiązków wykonywania, w szczególności w Europejskiej konwencji praw człowieka, artykule 14 oraz Protokole № 12⁴, Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych⁵ oraz Międzynarodowym Pakcie Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych⁶, Ustawie Ukrainy "O zasadach zapobiegania i zwalczania dyskryminacji na Ukrainie" z dnia 6 września 2012 roku № 5207-VI⁷, Ustawie Ukrainy "O zapewnieniu praw i wolności osób wewnątrznie przesiedlonych (OWP)"⁸ i innych aktach prawnych.

Tak więc, artykuł 14 Ustawy Ukrainy "O zapewnieniu praw i wolności osób wewnątrznie przesiedlonych (OWP)" (dalej zwana Ustawą) stanowi, że "Osoby wewnątrznie przesiedlone korzystają z tych samych praw i wolności wynikających z Konstytucji, ustaw i umów międzynarodowych Ukrainy, jak i pozostali obywatele Ukrainy, stałe mieszkający na Ukrainie. Zakazuje się ich dyskryminacji w trakcie realizacji przez nich wszelkich praw i wolności, na podstawie, że są one osobami wewnątrznie przesiedlonymi"⁹.

Naszym zdaniem, w ten sposób sformułowany przez ustawodawcę krajowego zakaz dyskryminacji w trakcie realizacji przez OWP ich praw i wolności nie jest doprecyzowany. Ponieważ, zgodnie z artykułem 1 Ustawy, po zmianach, które weszły w życie w dniu 13 stycznia tego roku¹⁰, do OWP należą nie tylko obywatele Ukrainy, ale również cudzoziemcy i bezpaństwowcy, którzy przebywają na terytorium Ukrainy na legalnych podstawach oraz posiadający prawo do pobytu stałego na Ukrainie. A ponieważ poszczególne prawa i obowiązki (takie jak prawo wyborcze, prawo do posiadania paszportu obywatela Ukrainy, obowiązek obrony Ojczyzny, itd.) należą do wyłącznych praw obywateli Ukrainy¹¹ oczywistym jest, że cudzoziemcy lub bezpaństwowcy, które również mogą zostać uznani osobami wewnątrznie przesiedlonymi, ani posiadać, ani realizować praw i wolności obywatelskich nie mogą a priori.

Potrzeba ochrony przed dyskryminacją osób wewnątrznie przesiedlonych określona w Zasadach Przewodniczących ONZ w zakresie przesiedlenia wewnątrznie (dalej zwanych Zasadami Przewodniczącymi)¹², które pomimo tego, że należą do tak zwanego "prawa miękkiego", są respektowanym zbiorem najlepszych zasad, które są brane pod uwagę przez większość krajowych organów administracji publicznej celem kształtowania polityki dotyczącej ochrony osób wewnątrznie przesiedlonych na własnym terytorium. W szczególności, w Zasadzie przewodniej 4 zawarta jest ogólna norma, w której jest mowa, że mają one zastosowanie bez dyskryminacji jakiegokolwiek rodzaju bez względu na przynależność rasową, kolor skóry, płeć, język, wyznanie lub przekonania, polityczne lub inne poglądy, pochodzenie narodowościowe, etniczne lub społeczne, status prawny lub społeczny, wiek,

⁴ Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności : dokument międzynarodowy, konwencja [ratyfikowana przez Radę Najwyższą na mocy Ustawy Ukrainy z dnia 17 lipca 1997 r. № 475/97-BP] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

⁵ Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, w szczególności artykuł 2 punkt 1 oraz artykuł 26 : dokument międzynarodowy, pakt [ratyfikowany na mocy Dekretu Prezydium Rady Najwyższej Ukraińskiej SRR z dnia 19 października 1973 r. № 2148-VIII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

⁶ Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, w szczególności artykuł 2 punkt 2 : dokument międzynarodowy, pakt [ratyfikowany na mocy Dekretu Prezydium Rady Najwyższej Ukraińskiej SRR z dnia 19 października 1973 r. № 2148-VIII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_042.

⁷ W sprawie zasad zapobiegania i zwalczania dyskryminacji na Ukrainie : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 6 września 2012 r. № 5207-VI] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>.

⁸ W sprawie zapewnienia praw i wolności osób wewnątrznie przesiedlonych : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 20 października 2014 r. № 1706-VII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.

⁹ Ibid. W sprawie zapewnienia praw i wolności osób wewnątrznie przesiedlonych : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 20 października 2014 r. № 1706-VII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.

¹⁰ O zmianie niektórych ustaw Ukrainy dotyczących wzmocnienia gwarancji przestrzegania praw i wolności osób wewnątrznie przesiedlonych : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 24 grudnia 2015 r. № 921-VIII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/921-viii>.

¹¹ Prawo administracyjne / Ju.P. Bytiak (kierownik zespołu autorów), W.M. Haraszczuk, W.W. Bogucki, itp.; pod ogólną redakcją Ju.P. Bytiak, W.M. Haraszczuka, W.W. Zuj. – Wydanie 2-e, dopracowane i uzupełnione. – Charków : Prawo, 2012. – S. 74.

¹² Guiding Principles on Internal Displacement [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://www1.umn.edu/humanrts/instreet/GuidingPrinciplesonInternalDisplacement.htm>. Tu i dalej – Guiding Principles.

niepełnosprawność, stan majątkowy, urodzenie lub [bez zastosowania] innych podobnych kryteriów¹³. W Zasadzie przewodniej 18, dotyczącej prawa do odpowiedniego standardu życia jest podkreślone, że właściwe organy powinny zapewniać OWP oraz udzielać im bezpiecznego dostępu do conajmniej niezbędnego pożywienia i wody pitnej, podstawowego miejsca do zamieszkania i kwaterek, odpowiedniego ubrania oraz podstawowych usług medycznych i [zapewnienia] [potrzeb] sanitarnych, bez względu na okoliczności i bez dyskryminacji. Zasada przewodnia 24 dotyczy udzielania pomocy humanitarnej dla osób wewnętrznie przesiedlonych, zgodnie z zasadami humanitaryzmu i bezstronności oraz bez dyskryminacji, pomoc ta nie może zostać przerwana z powodów politycznych lub wojskowych. Czyli pomoc humanitarna powinna być udzielana dla tych wszystkich, którzy jej potrzebują, bez rozróżnienia "strony". Naszym zdaniem, jeśli udzielenie pomocy humanitarnej będzie stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia, wolności i bezpieczeństwa tych, którzy jej udzielają, na przykład poprzez atak lub wzięcie ich jako zakładników przez przedstawicieli jednej ze stron, takie przerwanie pomocy jest zrozumiałe z moralnego i etycznego punktu widzenia i prawnie uzasadnione.

Zasady Przewodnie ONZ w zakresie przesiedlenia wewnętrznego słusznie są nazywane "wszechobejmującym międzynarodowym standardem minimalnym traktowania osób wewnętrznie przesiedlonych"¹⁴. Będąc opracowanym w niestandardowy sposób (na zlecenie ONZ, jednak w dużej mierze przez pozarządowych i niezależnych ekspertów), nie posiadają one mocy prawnej traktatu międzynarodowego. Nie jest to przypadkiem.

Ponieważ uregulowanie kwestii przesiedlenia wewnętrznego na poziomie umowy międzynarodowej wywołałoby zaniepokojenie państw z punktu widzenia ich suwerenności; z drugiej strony, opracowanie i przyjęcie traktatu międzynarodowego może trwać przez wiele lat, podczas gdy potrzebowano natychmiastowej reakcji prawnej na sytuację krytyczną OWP. Ponadto Zasady Przewodnie prawie nie tworzyły nowych przepisów prawa – zgromadziły one w jednym dokumencie rozproszone w ogromnej liczbie innych aktów prawnych normy dotyczące ochrony i pomocy OWP.¹⁵ Jednak paradoks tej sytuacji polega na tym, że traktaty, nawet traktaty międzynarodowe, dalece nie zawsze są wykonywane, natomiast Zasady Przewodnie, nie będąc takim traktatem, nie posiadając sankcji i nie powodując odpowiedzialności za ich nieprzestrzeganie, stosowane są przez agencje ONZ, organizacje międzyrządowe, rządy (Kolumbii, Peru, Angoli, Afganistanu, Burundi, Filipin, Sri Lanki, Ugandy, Gruzji), oraz nawet przez podmioty pozarządowe – Ruch Wyzwolenia i Armia Sudanu i Tygrysy Wyzwolenia Tamińskiego Ilamu w Sri Lance.¹⁶

Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy w 2003 roku wezwało swoje państwa członkowskie do inkorporacji do prawa krajowego Zasad Przewodnich.¹⁷ Jeżeli zostanie to zrealizowane przez nasz organ ustawodawczy, poziom ochrony praw i wolności osób wewnętrznie przesiedlonych na Ukrainie, w tym przed naruszeniami dyskryminującymi w wymienionych przez nas aspektach powyżej, objętych Zasadami Przewodnimi znacząco wzrośnie.

Odnosząc się do kwestii opracowania krajowego mechanizmu zapobiegania i zwalczania dyskryminacji, uważamy za konieczne przede wszystkim skupić się na zdefiniowaniu pojęcia "dyskryminacja".

Tak więc, pod dyskryminacją rozumiemy, zgodnie z artykułem 1 ustęp 1 punkt 2 Ustawy Ukrainy "O zasadach zapobiegania i zwalczania dyskryminacji na Ukrainie" "sytuację, w której osoba i / lub grupa osób ze względu na ich rasę, kolor skóry, polityczne, religijne i inne przekonania, płeć, wiek, niepełnosprawność, pochodzenie etniczne lub społeczne, obywatelstwo, stan cywilny i majątkowy, miejsce zamieszkania, język lub inne cechy, które były, są i mogą być rzeczywiste lub domniemane (dalej zwane specyficznymi cechami), ulegają ograniczeniom w uznaniu, realizacji lub korzystaniu z praw i wolności w jakiegokolwiek postaci, określonej w tej Ustawie, chyba że takie ograniczenie posiada uzasadniony obiektywnie cel prawny, którego osiągnięcie jest właściwe i konieczne"¹⁸.

¹³ Guiding Principles.

¹⁴ United Nations, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), the Guiding Principles on Internal Displacement, December 2000, cited in Cohen R. The Guiding Principles on Internal Displacement: An Innovation in International Standard Setting / R. Cohen // Global Governance. – 2004. – № 10. – P. 465. – [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.brookings.edu/~media/research/files/articles/2004/10/01humanrights-cohen/cohenr_20041001.pdf.

¹⁵ Cohen R. The Guiding Principles on Internal Displacement: An Innovation in International Standard Setting / R. Cohen // Global Governance. – 2004. – № 10. – P. 464–465. – [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : http://www.brookings.edu/~media/research/files/articles/2004/10/01humanrights-cohen/cohenr_20041001.pdf. Tu i dalej – Cohen R. The Principles.

¹⁶ Cohen R. The Principles. – P. 470–471.

¹⁷ Cohen R. The Principles. – P. 470.

¹⁸ W sprawie zasad zapobiegania i zwalczania dyskryminacji na Ukrainie : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 6 września 2012 r. № 5207-VI] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>.

W oparciu o tę definicję, w kontekście przedmiotu naszego badania dyskryminacją jest ograniczenie dotyczące uznania, realizacji lub wykorzystania przez OWP z ich praw i wolności w jakiegokolwiek formie, chyba że takie ograniczenie posiada uzasadniony obiektywnie cel prawny, którego osiągnięcie jest właściwe i konieczne.

Badając, na ile zakaz prawny dyskryminacji w trakcie realizacji przez osoby wewnątrznie przesiedlone ich praw i wolności na Ukrainie jest egzekwowany w praktyce, zidentyfikowaliśmy dwa rodzaje problemów, które stanowią potencjalne niebezpieczeństwo naruszeń dyskryminacyjnych.

Pierwszy wynika z pewnych niedoskonałości obowiązującego ustawodawstwa, które, na przykład, nie przewidują: a) rzeczywistej możliwości OWP do głosowania w wyborach lokalnych, ze względu na specyfikę brzmienia Ustawy Ukrainy "O wyborach lokalnych" z dnia 14 lipca 2015 roku¹⁹. Tak więc, w jej nowelizacji został zawarty wymóg posiadania "zameldowanego miejsca zamieszkania" na terenie samorządu terytorialnego, w którym osoba miała zamiar oddać głos i wymeldowania się w innym miejscu, który dla zdecydowanej większości OWP był niewykonalny; b) możliwości wyboru banku w celu otrzymania przez OWP świadczeń socjalnych i emerytur, ale przewidują konieczność udzielenia przez nich pisemnej zgody na ujawnienie tajemnicy bankowej obejmującej rachunek bieżący w instytucji bankowej, co jest stosowane tylko wobec OWP zgodnie z Rozporządzeniem z dnia 15 czerwca 2015 r. № 427 i Rozporządzeniem z dnia 12 sierpnia 2015 r. № 615 Gabinetu Ministrów Ukrainy^{20, 21}.

Dla zachowania obiektywizmu, należy zwrócić uwagę na te sytuacje w regulacji prawnej statusu OWP, w których prawodawstwo już zostało udoskonalone w celu lepszej ochrony praw osób wewnątrznie przesiedlonych, w tym również przed dyskryminacją. Po pierwsze, w maju 2014 roku do Kodeksu Postępowania Cywilnego Ukrainy (dalej zwany K.P.C.) zostały wprowadzone zmiany, na mocy których w inny sposób alokowano ciężar dowodu w sprawach dotyczących dyskryminacji – powód musi podać faktyczne dowody na to, że doszło do dyskryminacji, natomiast pozwany musi udowodnić ich brak²². Takie przesunięcie ciężaru dowodowego będzie wsparciem w trakcie ochrony sądowej praw, w tym również osób wewnątrznie przesiedlonych. Po drugie, od dnia 24 lutego 2016 roku ustalenie takich faktów, posiadających znaczenie prawne, jak narodziny i zgon dla osób wewnątrznie przesiedlonych na mocy K.P.C. jest dokonywane szybciej i w uproszczony sposób.²³ Jednakże, ponieważ takie sprawy powinny być rozpatrywane przez sądy w trybie przyśpieszonym, brak jeszcze pewności co do tego, na ile sprawnie sądy ukraińskie przy ograniczonych zasobach ludzkich i około 1,7 milionów osób wewnątrznie przesiedlonych potrafią realizować te przepisy w praktyce.

Drugi zaś wymiar problemów, które stwarzają potencjalne zagrożenie dyskryminujących naruszeń dotyczy zakresu stosowania prawa i tego jak realną i skuteczną dla OWP jest możliwość ochrony swoich praw przed sądem w tym przypadku, jeśli wystąpiła dyskryminacja. Odpowiedzią na to pytanie może być analiza orzecznictwa sądowego, która jest przedmiotem naszego następnego badania.

Podsumowując powyższe, można zauważyć, że w celu wzmocnienia gwarancji w zakresie zapobiegania i zwalczania dyskryminacji na Ukrainie w trakcie realizacji przez OWP ich praw i wolności mogą być podejmowane następujące konkretne kroki:

- 1) zmiana brzmienia antydyskryminacyjnego artykułu 14 specjalnej Ustawy w sprawie praw i wolności OWP w taki sposób, by nie był on sprzeczny z nowelizowaną definicją OWP w artykule 1 tejże Ustawy;
- 2) Zmiany do Ustawy Ukrainy z dnia 14 lipca 2015 roku "O wyborach lokalnych" oraz szeregu powiązanych aktów normatywnych i prawnych w celu wyeliminowania przeszkód w zakresie realizacji przez osoby wewnątrznie przesiedlone ich praw wyborczych, przynajmniej na kolejnych wyborach lokalnych;

¹⁹ O wyborach lokalnych : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 14 lipca 2015 r. № 595-VIII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/595-19>.

²⁰ W sprawie zmian do Rozporządzenia Gabinetu Ministrów Ukrainy z dnia 1 października 2014 r. № 505 : rozporządzenie Gabinetu Ministrów Ukrainy z dnia 15 czerwca 2015 r. № 427 [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/427-2015-%D0%BF/paran9#n9>.

²¹ W sprawie zmian do Rozporządzenia Gabinetu Ministrów Ukrainy z dnia 30 sierpnia 1999 r. № 1596 oraz Rozporządzenia Gabinetu Ministrów Ukrainy z dnia 5 listopada 2014 r. № 637 : rozporządzenie Gabinetu Ministrów Ukrainy z dnia 12 sierpnia 2015 r. № 615 [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/615-2015-%D0%BF>.

²² W sprawie zmian do niektórych aktów prawnych Ukrainy dotyczących zapobiegania i zwalczania dyskryminacji : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 13 maja 2014 r. № 1263-VII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1263-18>.

²³ O zmianie Kodeksu Postępowania Cywilnego Ukrainy w zakresie ustalenia faktu narodzin lub zgonu osoby na tymczasowo okupowanym terytorium Ukrainy : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 4 lutego 2016 r. № 990-VIII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/990-viii>.

- 3) uchylenie lub zmianę Rozporządzenia z dnia 15 czerwca 2015 r. № 427 i Rozporządzenia z dnia 12 sierpnia 2015 r. № 615 Gabinetu Ministrów Ukrainy, które ograniczają realizację praw OWP w sektorze bankowym;
- 4) opracowanie mechanizmu oraz stopniowe implementowanie standardów ochrony praw i wolności OWP, zawartych w Zasadach Przewodnich ONZ w zakresie przesiedlenia wewnętrznego do ustawodawstwa krajowego Ukrainy.

Jednak doskonalenie gwarancji antydyskryminacyjnych, jak również wsparcia prawnego dla realizacji przez osoby wewnętrznie przesiedlone ich praw i obowiązków w całości jest jedynie "łagodzeniem skutków" masowego wymuszonego przesiedlenia na Ukrainie, które nadal trwa. Oczywistym pozostaje ten fakt, że w celu rozwiązania wyżej wymienionych procesów niezbędnych jest usunięcie samej ich przyczyny.

Streszczenie

Niniejszy artykuł jest poświęcony analizie przepisu ustawodawczego, dotyczącego zakazu dyskryminowania przy realizacji przez osoby wewnętrznie przesiedlone ich praw i wolności na Ukrainie, jako jednego z kluczowych elementów ich statusu administracyjno-prawnego. Rozpatrywany jest wymiar praktyczny i teoretyczny zagadnienia, identyfikowane są problemy, tworzące ewentualne niebezpieczeństwo odpowiednich naruszeń dyskryminacyjnych. Istotną uwagę przywiązuje się do badania Zasad Przewodnich ONZ w zakresie przesiedlenia wewnętrznego oraz udowodniana jest konieczność ich inkorporacji do prawa krajowego. Przedstawiane są propozycje celem doskonalenia ochrony przeciwdyskryminacyjnej osób wewnętrznie przesiedlonych na Ukrainie.

Summary

The following article is dedicated to the analysis of the legislative provisions on prohibition of discrimination of the internally displaced persons in Ukraine in realization of their rights and freedoms as to the one of the key elements of their administrative-legal status. Theoretical and practical dimensions of this issue are explored, the problems, which create the danger of the discriminatory violations are identified. The UN Guiding Principles on Internal Displacement are also analyzed and the necessity to bring the national legislation in line with them is argued for. The proposals to improve the antidiscriminatory protection of the internally displaced persons in Ukraine are made.

Wykaz źródeł i literatury:

1. Шевченко Г. Проблеми нормотворчої діяльності суб'єктів нормотворення / Г. Шевченко // Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 15 kwietnia 2014 r. № 1207-VII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>.
2. W sprawie uznania poszczególnych rejonów, miast, miasteczek i wsi w obwodach donieckim i ługańskim jako tymczasowo okupowanych terytoriów : uchwałą Rady Najwyższej Ukrainy z dnia 17 marca 2015 r. № 254-VIII [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254-19>.
3. Oficjalne informacje Ministerstwa Polityki Społecznej Ukrainy z dnia 21 marca 2016 roku [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=187230&cat_id=107177.
4. W sprawie zapewnienia praw i wolności osób wewnętrznie przesiedlonych : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 20 października 2014 r. № 1706-VII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.
5. O zmianie niektórych ustaw Ukrainy dotyczących wzmocnienia gwarancji przestrzegania praw i wolności osób wewnętrznie przesiedlonych : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 24 grudnia 2015 r. № 921-VIII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/921-viii>.
6. Prawo administracyjne : Podręcznik / Ju.P. Bytiak (kierownik zespołu autorów), W.M. Haraszczuk, W.W. Bogucki, itp.; pod ogólną redakcją Ju.P. Bytiak, W.M. Haraszczuka, W.W. Zuj. – Wydanie 2-e, dopracowane i uzupełnione. – Charków : Prawo, 2012. – 654 s.

7. Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności : dokument międzynarodowy, konwencja [ratyfikowana przez Radę Najwyższą na mocy Ustawy Ukrainy z dnia 17 lipca 1997 r. № 475/97-BP] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
8. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, w szczególności artykuł 2 punkt 1 oraz artykuł 26 : dokument międzynarodowy, pakt [ratyfikowany na mocy Dekretu Prezydium Rady Najwyższej Ukraińskiej SRR z dnia 19 października 1973 r. № 2148-VIII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
9. Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, w szczególności artykuł 2 punkt 2 : dokument międzynarodowy, pakt [ratyfikowany na mocy Dekretu Prezydium Rady Najwyższej Ukraińskiej SRR z dnia 19 października 1973 r. № 2148-VIII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
10. W sprawie zasad zapobiegania i zwalczania dyskryminacji na Ukrainie : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 6 września 2012 r. № 5207-VI] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>.
11. Guiding Principles on Internal Displacement [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://www1.umn.edu/humanrts/instree/GuidingPrinciplesonInternalDisplacement.htm>.
12. United Nations, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), the Guiding Principles on Internal Displacement, December 2000, cited in Cohen R. The Guiding Principles on Internal Displacement: An Innovation in International Standard Setting / R. Cohen // Global Governance. – 2004. – № 10. – P. 465. – [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : http://www.brookings.edu/~media/research/files/articles/2004/10/01humanrights-cohen/cohenr_20041001.pdf.
13. Cohen R. The Guiding Principles on Internal Displacement: An Innovation in International Standard Setting / R. Cohen // Global Governance. – 2004. – № 10. – P. 459–480. – [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : http://www.brookings.edu/~media/research/files/articles/2004/10/01humanrights-cohen/cohenr_20041001.pdf.
14. 14. O wyborach lokalnych : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 14 lipca 2015 r. № 595-VIII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/595-19>.
15. 15. W sprawie zmian do Rozporządzenia Gabinetu Ministrów Ukrainy z dnia 1 października 2014 r. № 505 : rozporządzenie Gabinetu Ministrów Ukrainy z dnia 15 czerwca 2015 r. № 427 [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/427-2015-%D0%BF/paran9#n9>.
16. 16. W sprawie zmian do Rozporządzenia Gabinetu Ministrów Ukrainy z dnia 30 sierpnia 1999 r. № 1596 oraz Rozporządzenia Gabinetu Ministrów Ukrainy z dnia 5 listopada 2014 r. № 637 : rozporządzenie Gabinetu Ministrów Ukrainy z dnia 12 sierpnia 2015 r. № 615 [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/615-2015-%D0%BF>.
17. 17. W sprawie zmian do niektórych aktów prawnych Ukrainy dotyczących zapobiegania i zwalczania dyskryminacji : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 13 maja 2014 r. № 1263-VII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1263-18>.
18. 18. O zmianie Kodeksu Postępowania Cywilnego Ukrainy w zakresie ustalenia faktu narodzin lub zgonu osoby na tymczasowo okupowanym terytorium Ukrainy : ustawa Ukrainy [uchwalona przez Radę Najwyższą w dniu 4 lutego 2016 r. № 990-VIII] [Zasób elektroniczny]. – Dostęp : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/990-viii>.

Kateryna Krakhmalova,

*doktorant w Instytucie Państwa i Prawa imienia W. M. Koreckiego
Narodowej Akademii Nauk Ukrainy,
starszy wykładowca Katedry Prawa Międzynarodowego
Narodowego Uniwersytetu "Akademia Kijowsko-Mohylańska", Kijów, Ukraina*